

Zoner med högre ljudnivåer från nattlivet

Stadsbyggnadskontoret juni 2023

Zoner med högre ljudnivåer från nattlivet

2 (18)

Zoner med högre ljudnivåer från nattlivet

Redovisning av budgetuppdrag
Juni 2023

Dnr: 2023-09377

Utgivningsdatum: 2023-06-30

Utgivare: Stadsbyggnadskontoret

Kontaktperson: Daniel Andersson

Arbetsgrupp: Daniel Andersson, stadsbyggnadskontoret,
Lukas Narvaja, kulturförvaltningen, Pia Holmström och
Sarah Staaf, miljöförvaltningen samt Hanna Ljungqvist,
exploateringskontoret.

Kartor: Stadsbyggnadskontoret

Innehåll

Sammanfattning	4
Bakgrund	5
Nattlivet i Stockholm	5
Analys	7
Områden utan bostäder	7
Lagrum och tillämpning.....	7
Plan- och bygglagen och Miljöbalken	8
Vägledande allmänna råd vid tillsyn	9
Kulturljudzon i Malmö	9
Stadens verktyg för ett utvecklat nattliv.....	9
Strategi för nattklubbar och livescener	10
Kulturförvaltningens lotsning och ekonomiska stöd	10
Stadens lokaler och mark	11
Samordnad stadsplanering i nya stadsdelar	11
Miljöförvaltningens vägledning	12
Begränsad möjlighet att tillåta högre ljudnivåer	12
Möjligheter i Stockholm	13
Nattliv integrerat i täta funktionsblandade stadsdelar	13
Nattliv i renodlade verksamhetsområden	15
Nattliv i ett i City i omvandling.....	17
Slutsatser	18

Sammanfattning

Detta dokument redovisar uppdraget i stadens budget 2023 att utreda möjligheterna att identifiera zoner i områden utan bostäder där högre ljudnivåer kan tillåtas för ett levande nattliv.

Stockholms nattliv är viktigt för boende, besökare och de kreativa och kulturella näringarna. Scenernas lokaler förändras över tid och många nya har öppnat det senaste decenniet, framförallt i innerstaden. Samtidigt tvingas andra stänga efter konflikter med grannar, av ekonomiska skäl eller för att fastighetsägaren vill använda lokalen till annat. Staden bör underlätta för nattlivsaktörer och har redan idag en rad verktyg och processer på plats. Dessa bör vara utgångspunkten för stadens fortsatta arbete under paraplyet *Stockholm stads strategi för nattklubbar och livescener*, där förenklade kontaktvägar, tydliga och samordnade tillstånds- och tillsynsprocesser samt tillgång till stadens byggnader och mark står i fokus.

En enskild kommun kan inte tillåta högre ljudnivåer från nattlivet i olika stadsdelar, utan måste tillämpa miljöbalken likvärdigt i alla delar av staden. Stockholms stad bör inte kommunicera begrepp som ”kulturljudzon” då det riskerar att ge sken av lättnader i regelverken och motverka arbetet med att förenkla och förtydliga tillståndsprocesserna. Staden bör inte heller peka ut specifika stadsdelar för nattliv, men utredningen ser möjligheter i tre typsituationer i staden med förutsättningar att rymma nattlivsverksamheter:

- Integrerat i den täta funktionsblandade staden i lägen som redan har störningar och/eller där kontorshus och liknande byggnader kan fungera avskärmande.
- Stadens renodlade verksamhetsområden.
- Stockholms City.

Nattklubbar & livescener

I kulturförvaltningens definition ingår publik- och nöjeslivsorienterade verksamheter, öppna kvälls- och nattetid. Här ingår verksamheter som är säsongs- eller tidsbegränsade inom och utomhus med publika livescensupplevelser, oftast i samband med servering av mat och dryck. Hit hör musikbarer, nattklubbar och livescener med olika former av framträdanden, stand-up, konserter, krogshower med mera.

De senaste tio åren har 37 nya scener öppnat. Under 2023 öppnar ytterligare fem.

Bakgrund

Stadsbyggnadsnämnden har i budget 2023 fått uppdraget att tillsammans med exploateringsnämnden, kulturnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda möjligheterna att identifiera zoner i områden utan bostäder där högre ljudnivåer kan tillåtas för ett levande nattliv. Detta PM utgör redovisningen av uppdraget.

Nattlivet i Stockholm

Stockholms rika utbud av musik, nöjen och nattliv bidrar till stockholmarnas livskvalitet och är en dragkraft för besökare i staden. Ur ett näringslivsperspektiv spelar musiklivet en roll både för turismen och en bredare sektor inom de kulturella och kreativa näringarna. Dessutom spelar Stockholms attraktivitet en roll för att rekrytera talanger i internationell konkurrens. Musikscenerna är spridda i olika stadsdelar, från små källare till stora arenor. Platserna varierar mellan lägen integrerade med bostäder och andra funktioner i samma kvarter, mer avsides lägen i täta stadsdelar och lägen med större avstånd till exempelvis bostäder. När staden växer genom förtätning ökar risken för konflikter mellan olika användningar och intressen, framförallt genom bullerstörningar i bostäder. I media rapporteras om nattlivsverksamheter som tvingas stänga eller flytta, men på samma gång växer nya lokaler för nattlivet fram på andra platser. Mellan 2012 och 2022 öppnade 37 nya scener, som fortfarande är aktiva. Av dessa ligger 24 i innerstaden. 26 av dem är scener helt eller delvis avsedda för musik. Under 2023 tillkommer ytterligare fem scener varav två i innerstaden¹.

Kulturförvaltningens samlade bedömning är att framförallt innerstadsscener lagt ner på grund av ökade hyror, klagomål från grannar eller att lokalerna ska användas till annat än nattlivsverksamhet. Förvaltningens erfarenhet från samverkan

¹ The Node på Sergels torg, Kägelbanan vid Mosebacke, Banankompaniet i Frihamnen, Betongparken och Hosoi i Slakthusområdet.

med branschen är att nattlivsaktörernas största utmaningar är buller och publikflöden, tillstånd samt ekonomi.

Miljöförvaltningen ser att den största svårigheten för verksamheter med musik är att inte överskrida Folkhälsomyndighetens riktvärden² för buller i bostad. Särskilt under sommarsäsongen då uteserveringarna öppnar och både verksamheten och närboende gärna vill ha fönster och dörrar öppna är det svårt att klara riktvärdena. Verksamheter nära öppet vatten och på takterrasser eller innergårdar medför en ökad risk för bullerstörning då ljudet lättare transporteras längre eller studsar. Det kan även innebära störning hos bostäder som ligger på ett relativt stort avstånd från verksamheten. Erfarenheten är också att det ofta råder osäkerhet hos verksamhetsutövarna om vilka riktvärden som gäller och vilka åtgärder som kan vara lämpliga för att klara riktvärdena. Som ett kunskapsstöd har staden tagit fram vägledningen *Buller från musikverksamheter* (2020).

² Ekvivalent ljudnivå på 25 dB inomhus, maximal ljudnivå på 45 dB och lågfrekventa ljudnivåer i tersbanden 31,5-200 Hz hos boende i direkt eller nära anslutning till verksamhetens lokal.

Områden utan bostäder

Stockholms City saknar i stora delar bostäder och domineras av kontor, handel och hotell. Stadens inriktning, uttryckt i *Program för City* (2023), är att fler bostäder bör tillkomma i stadsdelen för att öka funktionsblandningen och skapa tryggare gatumiljöer, men även på längre sikt bedöms det finnas kvarter helt utan bostadsinslag, då de ekonomiska incitamenten för fastighetsägarna att omvandla befintliga byggnader är små.

Utöver ovanstående två situationer, finns det på olika håll i staden diverse mindre områden utan bostäder: institutionsområden, delar av hamnområdena samt sträckor längs med spårområden och motorvägar eller mindre fickor i stadsväven. På vissa av dessa platser finns redan störningskällor i form av buller eller farligt gods liksom avskärmande bebyggelse eller topografi, vilket kan vara en möjlighet att nyttja för att etablera ett ljudligt nattliv på samma plats.

Lagrums och tillämpning

Miljöförvaltningen hanterar ett stort antal klagomål på buller från konsert-, evenemangs-, och klubbverksamheter. Plan- och bygglagen (PBL) fungerar annorlunda än miljöbalken (MB) i

sin tillämpning. Medan en aktör genom stöd i detaljplan och ett permanent bygglov på förhand kan säkra att en investering har laglig grund utifrån PBL, kan klagomål när verksamheten är i gång medföra krav på stora investeringar i efterhand, eller att verksamheten inte kan bedrivas vidare. Detta innebär en risk och i planeringsskedet behöver det göras sannolikt för fastighetsägare och hyresgäst att förutsättningar finns att bedriva verksamheten för att de ska våga investera.

Plan- och bygglagen och Miljöbalken

PBL reglerar bland annat att detaljplanläggning inte får medföra en betydande olägenhet. I detta begrepp ingår störningar i form av buller. Även MB innehåller bestämmelser om buller. Bestämmelserna i PBL och MB innebär att det är kommunernas ansvar att dels planlägga bostäder och ha tillsyn enligt PBL vid uppförandet av bostäder, dels utöva tillsyn enligt MB vid bullerstörningar i och vid bostäder. Kommunala myndigheter ska således ta hänsyn till människors hälsa vid såväl planläggning, lovprövning och genomförande av byggåtgärder för bostäder som vid tillsyn av störningar i bostäder från exempelvis miljöfarliga verksamheter enligt MB.

PBL och MB gäller fullt ut vid sidan av varandra, vilket betyder att en åtgärd som har godtagits enligt PBL inte automatiskt ska anses uppfylla MB:s krav. För snart tio år sedan infördes emellertid ändringar i PBL och MB i syfte att förbättra samordningen mellan de båda lagarna för att underlätta planering och byggande av bostäder i bullerutsatta miljöer. Förändringarna innebar att planbeskrivningen ska innehålla en redovisning av beräknade bullervärden. Tillsynsmyndigheten får sedan inte besluta om förelägganden eller förbud om omgivningsbullret från en verksamhet inte överskrider dessa angivna värden. Omgivningsbuller är en samlingsbeteckning för buller från trafik, industrier och andra verksamheter, men det finns också andra källor: allt från grannar, sophämtning, restauranger och barer till byggverksamhet, ventilationssystem och vindkraft.

Ovanstående innebär att de bullernivåer som lagts till grund för en detaljplan i regel också ska accepteras vid tillsyn enligt MB. På så sätt ökas förutsägbarheten för kommuner, myndigheter, verksamhetsutövare, infrastrukturhållare och byggindustri då bebyggelse planeras i bullerutsatta områden. Det är dock viktigt att framhålla att bestämmelserna inte är tänkta att omfatta så kallat inomhusbuller, utan bara omgivningsbuller.

Folkhälsomyndighetens riktvärden

Enligt **Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus** (FoHMFS 2014:13) är riktvärden vid bedömning av olägenhet i bostäder 30 dBA för ekvivalent ljud. Vid störning från musikbuller skärps riktvärdet till 25 dBA. Riktvärdet för maximal ljudnivå är 45 dBA. Vidare tillämpas även riktvärden för nio lågfrekventa tersband (31,5-200 Hz).

Vägledande allmänna råd vid tillsyn

Verksamhetsutövare har enligt MB ett ansvar för en god egenkontroll och för att följa lagen med tillhörande förordningar och föreskrifter. Det innebär att verksamheten ska samsas med andra närliggande verksamheter och boende i staden. Vid bedömningen av om buller i bostad innebär en olägenhet för människors hälsa enligt MB är Folkhälsomyndighetens riktvärden vägledande för miljöförvaltningens tillsyn (se inforuta).

Kulturljudzon i Malmö

Malmö stad använder ett begrepp de kallar ”kulturljudzon”. Det etablerades i samband med att ett planprogram för Sofielund godkändes 2021 och har fått uppmärksamhet över landet. Stadsdelen är en mindre ficka i stadsväven med verksamhetslokaler och ett större bageri. Bostäder finns inte i denna del av Sofielund och kommunen har beslutat att inte planera nya bostäder för närvarande. Kommunen har inte möjlighet att tillämpa lagstiftningen på annat sätt i stadsdelen, utan lyfter fram att kulturljudzonen är symbolisk och framför allt fungerar för att kommunicera kommunens ambition att uppmuntra nattlivsaktörerna i stadsdelen.

De erfarenheter stadsbyggnadskontoret kunnat ta del av är att nattlivsaktörer ser att det finns bra förutsättningar i området, men att de ändå behöver anpassa sig efter bostäder i närområdet. Detta görs till exempel genom en löpande dialog med bostadsrättsföreningar i närheten för att hantera klagomål och undvika konflikter. Det är inte heller säkert att det i framtiden inte kommer att planeras för bostäder i området om flera fastighetsägare skulle arbeta för en sådan utveckling, vilket innebär ett risktagande för den som investerar i nattlivets anläggningar.

Stadens verktyg för ett utvecklat nattliv

Ett attraktivt, mångfacetterat nattliv i Stockholm bygger framförallt på enskilda företags, organisationers och personers initiativ, kreativitet och engagemang. På samma gång kan stadens bolag och förvaltningar göra skillnad genom att underlätta för dessa aktörer att lyckas med sina projekt i olika delar av staden. I denna analys lyfter vi fram stadens viktigaste verktyg för att möjliggöra kultur- och nattliv.

Strategi för nattklubbar och livescener

Kommunfullmäktige antog 2021 *Stockholms stads strategi för nattklubbar och livescener* med målet att skapa bättre förutsättningar för Stockholms nattliv. Den ska genomföras i nära samverkan mellan flera delar av stadens organisation och privata kulturaktörer tillsammans med fastighetsägare. Strategin lyfter fram nattklubbar och livescener som centrala delar av stadens attraktionskraft och trycker på att verksamheterna gör att Stockholm lever även på kvällar och nätter. Nattlivsverksamheterna utgör värdefulla mötesplatser för Stockholms invånare och besökare. Att människor rör sig i staden fler timmar om dygnet bidrar också till en tryggare stad i linje med stadens *Vision 2040*. Strategin formulerar fyra mål:

- Skapa goda förutsättningar för nattklubbar och livescener.
- Ökad förståelse för nattlivets värde hos stadens nämnder och bolag.
- Bättre bemötande från staden gentemot nattlivsaktörer.
- Samordning inom staden för att underlätta för nattklubbar och livescener att starta upp och bedriva verksamhet.

Strategins föreslagna åtgärder samlas in tre fokusområden:

- Tydliga, samordnade och proaktiva tillstånds- och tillsynsprocesser.
- Nattklubbs- och liveverksamhet möjliggörs i stadens lokaler och på stadens mark.
- Effektiva kontaktvägar.

Berörda förvaltningar genomför för närvarande strategin genom en rad åtgärder inom kommunikation, bemötande och rådgivning.

Kulturförvaltningens lotsning och ekonomiska stöd

Stadens kulturlotsar fungerar som en brygga mellan kulturaktörer, stadens olika förvaltningar och fastighetsägarna. För nattlivets aktörer – i den mån de bedriver kulturell verksamhet såsom livemusik eller annan konstupplevelse – kan kulturlotsen hjälpa till att hitta lokaler, navigera bland de lagar och regler som krävs för etablering, vägleda i avtal med fastighetsägare och ge råd kring ett projekts genomförbarhet. Lotsen kan ge stöd i frågor om tillstånd och lämplighet i kontakt med stadens förvaltningar. Fastighetsägare kan få förslag på passande verksamheter och hyresgäster till sina lokaler. En lotsning kan pågå i allt mellan ett par veckor och flera år. Lotsarna är också en del av stadens gemensamma

Lotsning och stöd i siffror

Mellan 2019 och 2022 behandlades 72 ansökningar för scener (inom musik, teater, dans, cirkus och film) och 98 för produktionslokaler (ateljéer, musikstudior, replokaler, verkstäder och film). Under 2022 hade lotsarna elva ärenden om etableringar av musikscener i Stockholm.

Inom stödet för kultur-etablering och utveckling fördelades 12,6 miljoner kronor 2022. Prognosen för 2023 är 9 miljoner.

etableringsservice, där Stockholm Business Region, exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret samverkar för att förmedla kontakter, lediga lokaler eller erbjuda mark för ny bebyggelse.

Kulturförvaltningen beviljar också ekonomiskt stöd till kultur-etablering för att skapa nya scener och bevara befintliga verksamheter. I en nyetablering kan stödet ges till exempelvis ljud- eller ljus teknik, tillgänglighetsanpassningar och ljud-isolering. För befintliga scener kan stöd ges till bland annat uppgradering av teknik och ljudisolerande åtgärder som leder till att verksamheterna får bättre förutsättningar.

Stadens lokaler och mark

Ett av strategins fokusområden är att möjliggöra nattklubbs- och liveverksamhet i stadens lokaler och på stadens mark. Staden har egna byggnader från City till stadsdelar över hela staden. Bebyggelsen inom de tio renodlade verksamhetsområdena ägs och förvaltas, med få undantag, av privata fastighetsägare. Detta gör strategins inriktning att tillgängliggöra stadens egna lokaler verkningslös i just verksamhetsområdena. Däremot är i princip all gatumark stadens. Där är det möjligt att ansöka om upplåtelse för tillfälliga evenemang under tider utan risk för konflikter med verksamhetsområdenas transporter.

Samordnad stadsplanering i nya stadsdelar

Inom det modernistiska stadsplaneringsidealet var ett ledande motiv funktionsseparering, där störande verksamheter skildes från övriga delar av staden, gärna med buffertzoner mellan olika användningar. Stockholms stad tillämpar idag andra principer, där effektiv markanvändning och funktionsintegrering är ledord. Istället för att hantera buller och risker genom stora avstånd, används byggnadstekniska lösningar, smart planering och ibland ett ifrågasättande förhållningssätt till normer och praxis. Ett talande exempel är Stadshagen, där läkemedelsindustri och ett storsjukhus integreras i den täta staden. Genom kontor och bostäder nära Essingeleden skapas en kontinuerlig stadsväv.

När det gäller buller från idrott, kultur och nattliv, kan detaljplanearbetet för Slakthusområdet exemplifiera hur ny metodik provas. Genom att inventera en rad olika bullerkällor, styra placeringen av potentiellt störande funktioner och ställa

högre tekniska krav i intilliggande nya bostäder, ökar sannolikheten för att ett framtida nattliv ska kunna fortsätta att verka trots närhet till bostäder. En förutsättning för att ställa högre krav på de nya bostäderna är att bullret finns på platsen sedan tidigare. Likande krav kan inte ställas på befintliga bostäder.

Miljöförvaltningens vägledning

Buller från musikverksamheter – vägledning (2020) syftar till att underlätta för verksamhetsutövare att redan innan verksamheten startar förebygga ljudstörningar. Det är i stadens intresse att underlätta för nattklubbar och livescener att bedriva sina verksamheter.

Begränsad möjlighet att tillåta högre ljudnivåer

Utgångspunkten för miljöförvaltningens bedömning om en ljudstörning utgör olägenhet för människors hälsa är att ljudnivåerna överskrider Folkhälsomyndighetens riktvärden och att störningen är mer än tillfällig eller ringa. Redan vid risk för olägenhet är verksamhetsutövaren skyldig att vidta åtgärder och undersökningar. Folkhälsomyndighetens riktvärden för musikbuller gäller inomhus i bostäder dygnet runt med fönster och dörrar stängda.

Stockholms stads möjligheter att tillåta högre ljudnivåer är således mycket begränsade. Genom de processer och metoder som beskrivits ovan, kan sannolikheten för att undvika störningar ökas, men det är svårt att garantera att högre ljudnivåer kan tillåtas för ett levande nattliv, ens med långa avstånd till bostäder. I flera verksamhetsområden förekommer också så kallat *long stay*, där hotell har samma gäster under en längre tid. Ur bygglovs- och planhänseende är det ingen skillnad jämfört med vanliga hotell, varför staden inte kan förutsäga var *long stay* uppkommer. Som exempel har miljöförvaltningen fått klagomål i Västberga som de måste hantera då störningen inte anses tillfällig på samma sätt som ett ordinarie hotell.

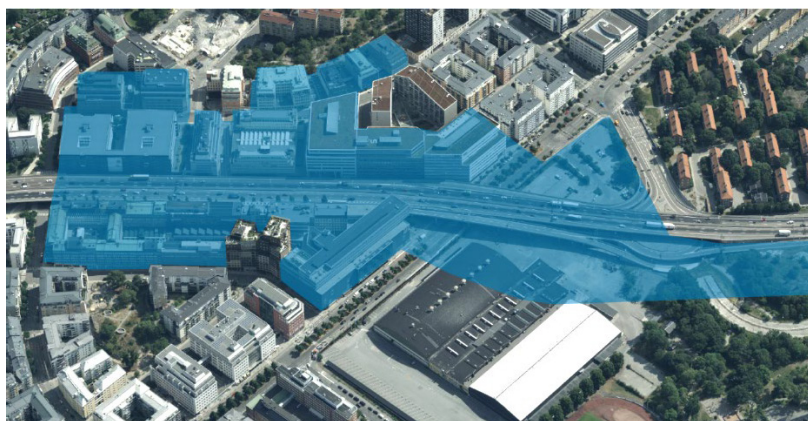
Möjligheter i Stockholm

Stockholms *Vision 2040* lyfter fram att ”ett brett kulturutbud i hela staden skapar liv och rörelse samt bidrar till en trygg och säker stad och en positiv demokratisk samhällsutveckling”. Det finns ett stort värde i att företag, enskilda och föreningar vill bidra till ett levande nattliv i olika delar av staden. Det ingår inte i stadens roll att definiera i vilka stadsdelar som nattlivet bör etablera sig, men det går att identifiera tre situationer där det finns mer gynnsamma förutsättningar att bedriva nattlivs-verksamheter utan att skapa olägenheter för boende.

Nattliv integrerat i täta funktionsblandade stadsdelar

Stora delar av det befintliga nattlivet ligger i täta stadsdelar med hög nivå av funktionsblandning, ofta med bostäder i samma stadsdel, men i många fall med andra bebyggelse-strukturer som kan fungera avskärmande. Det finns stor potential för att nattlivet att utvecklas på nya platser i inner-staden och i de täta stadsdelar som växer fram i ytterstaden för att bidra till områdenas attraktivitet och identitet. Närhet till bra kollektivtrafik är viktigt för nattlivet, som har hela Stockholm som upptagningsområde. Trygga gångvägar nattetid till tunnel-bana och nattbussar är en annan fördel, där bostäder i stads-delen inte bara utgör en konfliktrisk, utan bidrar till tryggheten.

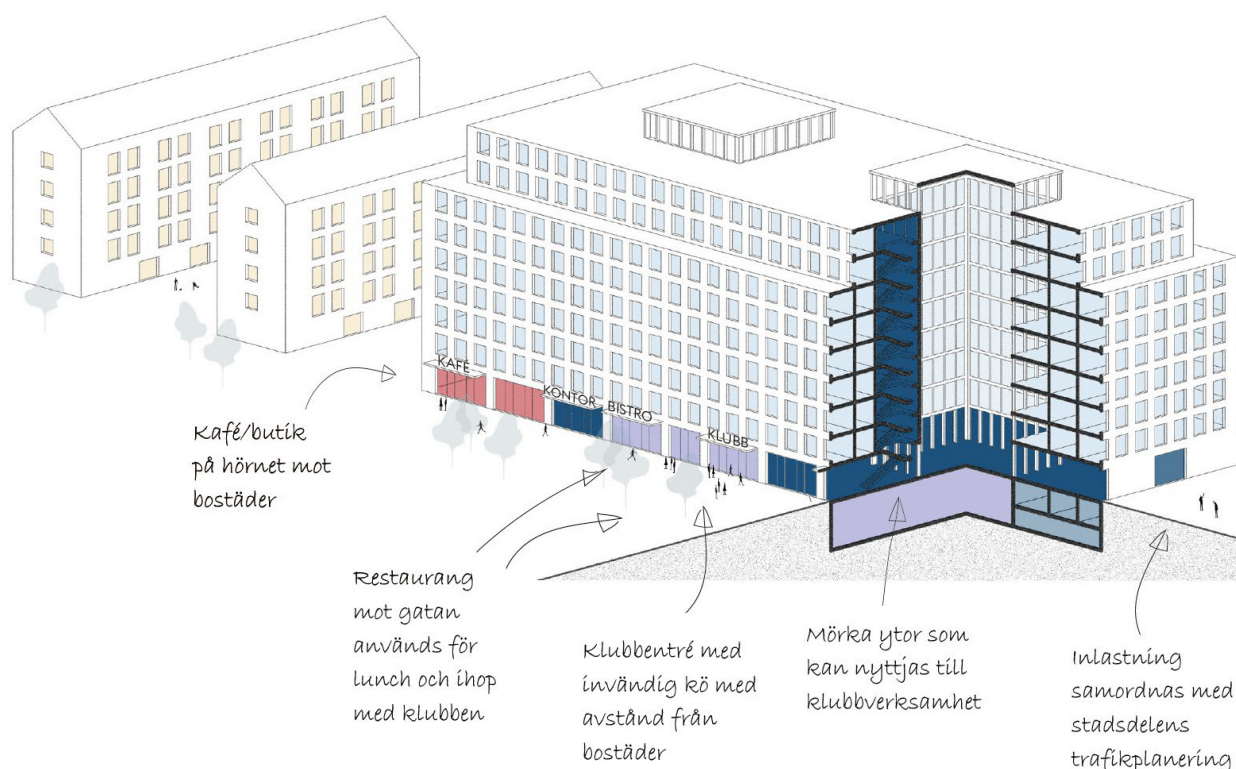
Staden har flera hamnområden som kan vara attraktiva för nattlivet och nya verksamheter har etablerats vid Stadsgården och i Frihamnen. För närvarande utreds hur ny bebyggelse kan planeras närmare flera befintliga hamnar genom investeringar i modern teknik och avskärmande byggnader. Samtidigt ses hamnens långsiktiga behov över för att säkra att staden har tillräcklig kapacitet för nödvändig sjötrafik. Därför är det inte möjligt att idag peka ut särskilda platser, men de befintliga störningskällorna visar på potential för att planera för ett ljudligt nattliv även här.

Figur 3 Stadshagen på Kungsholmen. Område i blått saknar bostäder.

Nya och befintliga kontorskvarter är en annan möjlighet. Dessa ligger kollektivtrafiknära, ibland längs större vägar eller spår där det inte är möjligt att bygga bostäder, men där dessa ofta finns intill. Denna typ av förutsättningar finns till exempel i Stadshagen vid Essingeleden, i Hammarby sjöstad mot Hammarbyvägen och i Slakthusområdet. Ur bullersynpunkt är en kombination av kontor och nattklubb eller livescen i samma byggnad möjligt då nattklubbsbesökare och kontorsarbetare huvudsakligen vistas i byggnaden olika tider på dygnet. De företag som utvecklar och förvaltar kontor kan ha ett intresse av att erbjuda mer än fungerande kontorslokaler, där kringfunktioner i stadsdelen som underlättar vardagen eller en viss livsstil är viktigt för att attrahera kontorshyresgäster. Vid sidan om närservice och bra restauranger kan nattlivslokaler vara en möjlighet att stärka stadsdelens identitet med ett spännande utbud.

Figur 4 Principskiss för hur nattlivslokaler kan kombineras med kontor.

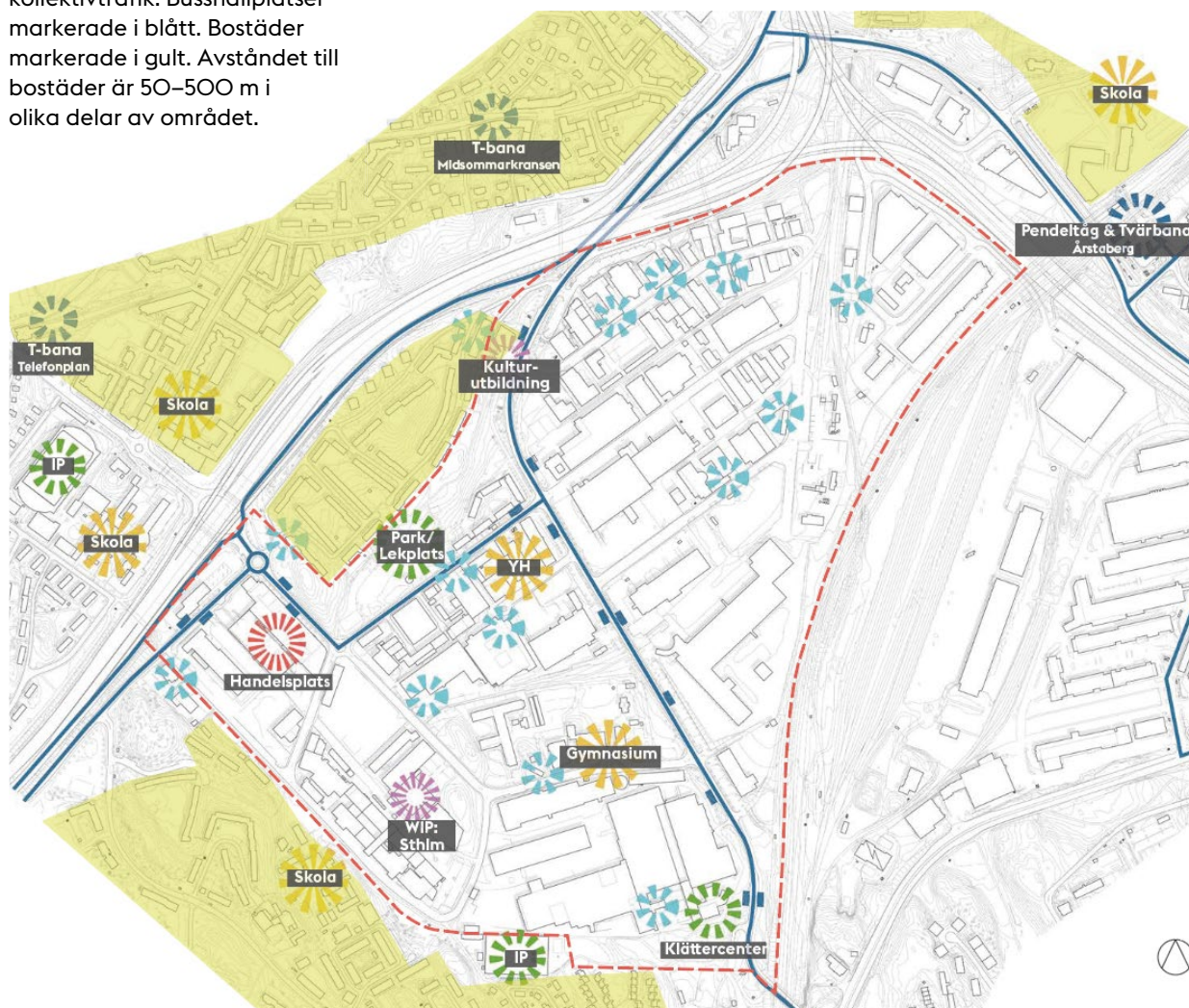

Nattliv i renodlade verksamhetsområden

De renodlade verksamhetsområdena har i olika hög grad potential för att rymma ett framtida nattliv. Några är mindre lämpliga genom att de ligger nära bostäder eller är helt ianspråktaga av viktiga funktioner för stadens försörjning. Andra ligger perifert och långt från kollektivtrafik eller upplevs otrygga.

Västberga hör till de områden som bedöms ha en större potential och där det redan finns verksamheter inom nattlivet. Ett flertal arrangörer genomför sporadiska evenemang både i lokaler inomhus och utomhus i Västberga, ofta inom ramen för den gråzon inom lagrummet som evenemang för slutet sällskap innebär. Arrangörerna vittnar om att området i och med sin närhet till innerstaden, men relativt stora avstånd till bostäder, är en bra plats för evenemang. Kulturförvaltningen ser en möjlighet att inom ramen för implementeringen av *strategin för nattklubbar och livescener* göra särskilda insatser för att testa fler evenemang inomhus och utomhus i Västberga. Ett

Figur 5 Utdrag ur "Förstudie Västberga" med målpunkter och kollektivtrafik. Busshållplatser markerade i blått. Bostäder markerade i gult. Avståndet till bostäder är 50–500 m i olika delar av området.

innovationsprojekt skulle utöver kulturförvaltningen innefatta socialförvaltningen, miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret och trafikkontoret. I ett inledande skede innebär det arbetsinsatser inom och samordning mellan dessa förvaltningar. Berörda förvaltningar kan sedan delta i en utvärdering i syfte att antingen skala upp verksamheten eller dra nytta av erfarenheten i andra områden.

Rapporten *Creative Footprint Stockholm* (2021), som på uppdrag av staden analyserat förutsättningarna för Stockholms nattliv, lyfter en rad åtgärder som staden kan genomföra för att skapa ett mer kreativt klimat. Ett innovationsprojekt i Västberga skulle kunna vara den experimentyta som rapporten efterlyser, där en större blandning av nattlivsaktörer får möjlighet att genomföra evenemang än idag. Rapporten trycker på att Stockholms nattliv i nuläget präglas av ett fåtal stora aktörer som driver flertalet lokaler i staden och att detta begränsar mångfalden bland både ägare och besökare i nattlivet. En särskilt fokus på Västberga industriområde skulle kunna skapa en yta där en mångfald av aktörer fick möjlighet att utforska sina kreativa uttryck och bidra till ett mer utforskande och experimentellt klimat inom stadens nattliv. Kulturförvaltningen kan stödja arrangörer som vill genomföra evenemang i Västberga med lotsning till passande lokaler och coachning utifrån de stöd som finns och förvaltningens kännedom om stadens musik- och nattliv.

Nattliv i ett i City i omvandling

Stadslivet i Stockholms City genomgår för närvarande stora förändringar, där både tillväxten inom e-handeln och förändrade pendlingsbeteenden till följd av pandemin innebär andra förutsättningar för shopping och andra publika funktioner. Flera fastighetsägare har genomfört stora omvandlings- och nybyggnadsprojekt med delvis nya funktioner och staden har investerat i det offentliga rummet på flera gator och torg. De senaste åren har en stor gamingscen öppnat, liksom flera nya hotell och takbarer. Ytterligare potential för omvandling kan finnas i handelsytor med generösa takhöjder eller andra utrymmen under mark, då avsaknad av dagsljus inte behöver vara ett hinder för nattlivet.

Runt centralstationen planeras för omfattande ny bebyggelse utan bostäder. Här finns en potential för nya lokaler för kultur- och nattlivet. Kulturförvaltningen deltar i projektet för att stödja en sådan utveckling.

Figur 6 Karta över Stockholms City. Kvarter med bostäder markerade i blått.

Slutsatser

Nattlivet spelar en viktig roll för Stockholms attraktivitet för boende och besökare. Nya nattlivslokaler behöver kunna utvecklas i befintliga och nya stadsdelar, vilket också sker. Trots utmaningar för nattlivets aktörer – konkurrens om lokaler, omfattande lagstiftning och tillståndskrav samt risk för grannkonflikter – och att vissa verksamheter fått stänga, växer nya mötesplatser fram i både innerstaden och ytterstaden.

Stockholms stad har en viktig roll att fylla för att underlätta för nattlivsaktörerna. En rad verktyg och processer finns redan på plats. Stadens fortsatta utvecklingsarbete behöver utgå från *strategin för nattklubbar och livescener* som paraply, där förenklade kontaktvägar, tillstånds- och tillsynsprocesser samt tillgång till stadens byggnader och mark står i centrum. Stadens tekniska förvaltningar och förvaltande bolag har en unik insyn i stadsutvecklingen. Med utvecklade arbetssätt kan staden fungera som möjliggörare och bättre ta tillvara potentialen i befintliga lokaler och de lägen som skapas i nya projekt.

Enskilda kommuner har inte rätt att modifiera tillämpningen av miljöbalken i olika stadsdelar, utan måste hantera klagomål likvärdigt överallt. Staden bör därför inte kommunicera begrepp likande ”kulturljudzon”, då det ger sken av skapa en fristad med lättnader i regelverken och riskerar att motverka det pågående arbetet med att förenkla och förtydliga tillståndprocesserna. Staden bör inte heller peka ut specifika stadsdelar där nattlivet ska koncentreras, utan bidra till att möjliggöra en mångfald av upplevelser inom nöje, kultur och nattliv, där aktörer uppmuntras att etablera sig i olika stadsdelar över hela staden. Under utredningen har tre typsituationer i staden med bättre förutsättningar att hantera störningar från ett ljudligt nattliv identifierats:

- Integrerat i den täta funktionsblandade staden i lägen som redan har störningar och/eller där kontorshus och liknande byggnader kan fungera avskärmande.
- Stadens renodlade verksamhetsområden.
- Stockholms City.

Referenser

Folkhälsomyndighetens
allmänna råd om buller
inomhus (FoHMF 2014:13)

Kulturförvaltningen,
**Stockholms stads strategi för
nattklubbar och livescener**,
2021

Malmö Stad, **Planprogram
för Sofielunds verksam-
hetsområde Pp 6053**, 2021

Miljöförvaltningen, **Buller
från musikverksamheter –
vägledning**, 2020

Stadsbyggnadskontoret,
Översiktsplan för Stockholm,
2018

Stadsbyggnadskontoret,
Program för City, 2023

Vibelab, **Creative Footprint
Stockholm**, 2022